

Håndbok i kartlegging og vurdering av avhengigheter

Versjon: 1

Nasjonal sikkerhetsmyndighet (NSM) er fagorgan for forebyggende sikkerhet, og sikkerhetsmyndighet etter lov om nasjonal sikkerhet (sikkerhetsloven). NSM skal gi informasjon, råd og veiledning om forebyggende sikkerhetsarbeid.

Sikkerhetsloven med tilhørende forskrifter trådte i kraft 1. januar 2019. Loven skal bidra til å forebygge, avdekke og motvirke tilsiktede handlinger som direkte eller indirekte kan skade nasjonale sikkerhetsinteresser.

Sikkerhetsloven gjelder for statlige, fylkeskommunale og kommunale organer, og for leverandører av varer eller tjenester i forbindelse med sikkerhetsgraderte anskaffelser. De enkelte departementer skal innenfor sitt ansvarsområde vedta at andre virksomheter skal underlegges loven dersom de behandler sikkerhetsgradert informasjon, eller råder over informasjon, informasjonssystemer, objekter eller infrastruktur som har avgjørende betydning for grunnleggende nasjonale funksjoner, eller driver aktivitet som har avgjørende betydning for disse funksjonene.

NSMs håndbøker og tekniske råd gir utfyllende anbefalinger om hvordan regelverkets funksjonelle krav kan oppfylles. Håndbøkene og de tekniske rådene beskriver fremgangsmåter, prosedyrer og gir eksempler på tiltak for å hjelpe virksomhetene i regelverksanvendelsen. Disse må ses i sammenheng med NSMs veiledere til lov og forskrift.

NSM gir i tillegg ut veiledere som gir uttrykk for NSMs syn på hvordan lov og forskrift er å forstå.

Håndboken anbefales lest i sammenheng med lov og forskrift, samt NSMs øvrige relevante veiledere, håndbøker og tekniske råd.

INNHOOLD

1. Innledning.....	3
1.1. Krav og føringer.....	4
1.2. Avgrensninger for metoden	5
2. Prosess og metode	6
2.1. Steg 1 - Kartlegging av avhengigheter	7
2.1.1. Kartlegging av funksjoner	7
2.1.2. Type avhengighet	7
2.2. Steg 2 - Vurdering av avhengigheter	8
2.2.1. Vurdering av beskyttelse og resiliens	9
2.2.2. Vurdering av grad.....	13
2.3. Steg 3 - Rapportering av avhengigheter	13
3. Videre håndtering av avhengigheter.....	13
Vedlegg - Skjema	15

1. Innledning

Virksomheter underlagt sikkerhetsloven skal vurdere risiko knyttet til sikkerhetstruende virksomhet¹, og som en del av vurderingen skal virksomhetene kartlegge avhengigheter. Virksomheten skal sende en oversikt over avhengigheter til NSM og sektordepartement. Med avhengigheter mener vi tjenester eller andre leveranser virksomheten er avhengig av for å fungere, som ligger utenfor virksomhetens kontroll, og som ved bortfall eller redusert funksjonalitet vil få en direkte konsekvens for virksomhetens funksjon².

Målgruppe for håndboken er virksomheter underlagt sikkerhetsloven.

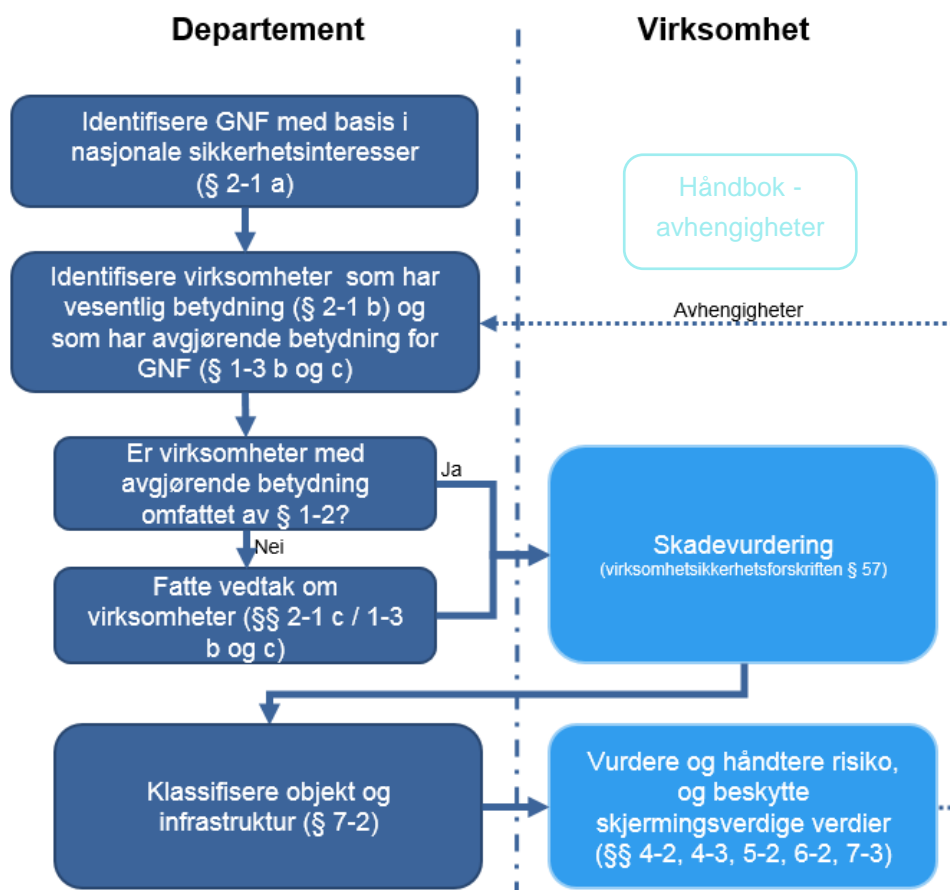
Håndboken har som hovedmål å svare på tre sentrale spørsmål:

- Spørsmål I: Hvordan skal virksomheten identifisere avhengigheter?
- Spørsmål II: Hvordan skal virksomheten vurdere avhengigheter?
- Spørsmål III: Hvordan skal virksomheten rapportere avhengigheter?

Ved at de riktige avhengighetene identifiseres og meldes inn til departement og NSM, kan det iverksettes tiltak som reduserer sårbarheter. Håndboken beskriver prosess og metode for virksomhetenes arbeid med spørsmålene over og dekker avhengigheter slik det er illustrert i hovedprosess, ref. Figur 1. Figuren finnes også i andre relaterte veiledere fra NSM, bl. a. *Veileder i departementenes identifisering av grunnleggende nasjonale funksjoner*.

¹ Lov om nasjonal sikkerhet § 1-5. Se også Prop. 153L (2016-2017) s. 165-166 for merknader til denne definisjonen.

² Funksjon: Forstås i håndboken som virkemåte, oppgave, rolle, eller leveranse. Med andre ord grunnen til at noe er en skjermingsverdig verdi etter sikkerhetsloven. Funksjon opprettholdes av et objekt, en infrastruktur, et informasjonssystem eller aktivitet.

Figur 1. Hovedprosess i sikkerhetsloven

1.1. Krav og føringer

Virksomhetens plikter

Som del av risikovurderingen skal virksomheten kartlegge hvilke virksomheter den er avhengig av for å fungere som den skal (jf. sikkerhetsloven § 4-2 andre ledd). I utgangspunktet vil dette være de virksomhetene som ved bortfall, får en direkte konsekvens for virksomhetens funksjon (Prop. 153 L, s. 173). I virksomhetsikkerhetsforskriften (vsf) står det at virksomheten, når den vurderer risiko, skal ta hensyn til *i hvilken grad virksomheten er avhengig av andre virksomheter for å fungere som den skal* (jf. § 12 bokstav f), og når den skal håndtere en risiko, vurdere *å gjøre seg mindre avhengig av andre virksomheter* (jf. § 13 bokstav d). I virksomhetsikkerhetsforskriftens § 13 siste ledd står det at virksomheten skal *sende en oversikt* over avhengigheter til NSM og sektordepartement. Virksomheten skal altså *identifisere* (kartlegge), *vurdere* (i hvilken grad) og *rapportere* (sende oversikt) avhengigheter.

Behov for oversikt

Avhengigheter er et sentralt element for NSMs (og det enkelte departements) oversikt og ansvar etter loven. NSM kan på eget initiativ og på bakgrunn av nasjonal oversikt over avhengigheter fremme forslag om å fatte vedtak iht. § 1-3 tredje ledd, og fatte vedtak for virksomheter som ikke omfattes av noe departements virkeområde iht. § 1-3 fjerde ledd.

En hensiktsmessig metode for å *identifisere, vurdere og rapportere* avhengigheter er en forutsetning for å redusere sårbarheter knyttet til avhengighetene. Metoden bidrar også til å operasjonalisere systematikken i lovens § 2-1³, blant annet hvordan *virksomheter av vesentlig betydning* identifiseres og vurderes basert på innrapporterte avhengigheter.

1.2. Avgrensninger for metoden

Alle virksomheter er avhengig av ulike typer infrastruktur og tjenester i hverdagen. Enkelte infrastrukturer og tjenester er tilgjengelig for alle og er lett å erstatte eller sikre gjennom egenberedskap (allmenn avhengighet). Denne type avhengigheter vil i hovedsak *ikke* kvalifisere som en avhengighet som skal rapporteres iht. krav i sikkerhetsloven. Det er kun de avhengighetene som virksomheten ikke klarer å redusere eller fjerne som skal rapporteres (spesiell avhengighet).

Et eksempel kan illustrere forskjellen mellom allmenn avhengighet og spesiell avhengighet:

De fleste virksomheter er avhengig av strøm, men et bortfall av strøm vil stort sett ikke påvirke skjermingsverdige verdier på en slik måte at grunnleggende nasjonale funksjoner blir redusert eller faller bort. De aller fleste virksomheter vil kunne erstatte sitt eget strømforbruk for en periode gjennom andre tiltak, f.eks. egenberedskap i form av strømaggregat. På samme måte er behov for drikkevann en avhengighet som de fleste har, men som enkelt kan sikres gjennom egenberedskap. Derfor er strøm og drikkevann eksempler på det som i hovedsak vil være en avhengighet som de fleste virksomheter kan redusere konsekvensene av ved å gjøre egne tiltak.

Men dersom det skulle være behov for store mengder vann, f.eks. til å kjøle ned et stort og kritisk informasjonssystem i Forsvaret, vil kjølevann i dette tilfellet være en avhengighet, som kan kvalifisere til å meldes inn. Dette er blant annet fordi kjølevannet ikke er enkelt å erstatte ved egne tiltak, og representerer en sårbarhet utenfor virksomhetens kontroll.

Det kan likevel være andre grunner som tilsier at avhengigheten bør meldes inn etter sikkerhetsloven, spesielt dersom det man er avhengig av er, eller det er grunn til å tro at den kan bli, utsatt for sikkerhetstruende virksomhet.

Sikkerhetsloven gir ikke virksomheten krav til å undersøke sine avhengigheter (verdikjeder) i detalj. Slike verdikjeder, spesielt digitale, kan være komplekse og uoversiktlige⁴. Derfor blir avhengigheter i håndboken avgrenset til det virksomheten er avhengig av for å fungere, og som ved bortfall får direkte konsekvenser for virksomhetens funksjon. Virksomhetene bør likevel forsøke å kartlegge avhengigheter/verdikjeder så langt det er praktisk mulig.

³ Se side 166 i Prop. 153L (2016-2017): «(...) viktig at departementene til enhver tid har en oversikt over hvilke innsatsfaktorer de grunnleggende nasjonale funksjonene er avhengige av for å kunne opprettholde sin funksjonalitet. Generelle samfunnsmessige endringer, eller endringer i det gjeldende trusselbildet, kan også medføre at virksomheter som tidligere ikke har blitt ansett til å være av vesentlig betydning, blir det. Systematikken det legges opp til i bestemmelsen er ment å skulle legge til rette for at slike endringer blir fanget opp.»

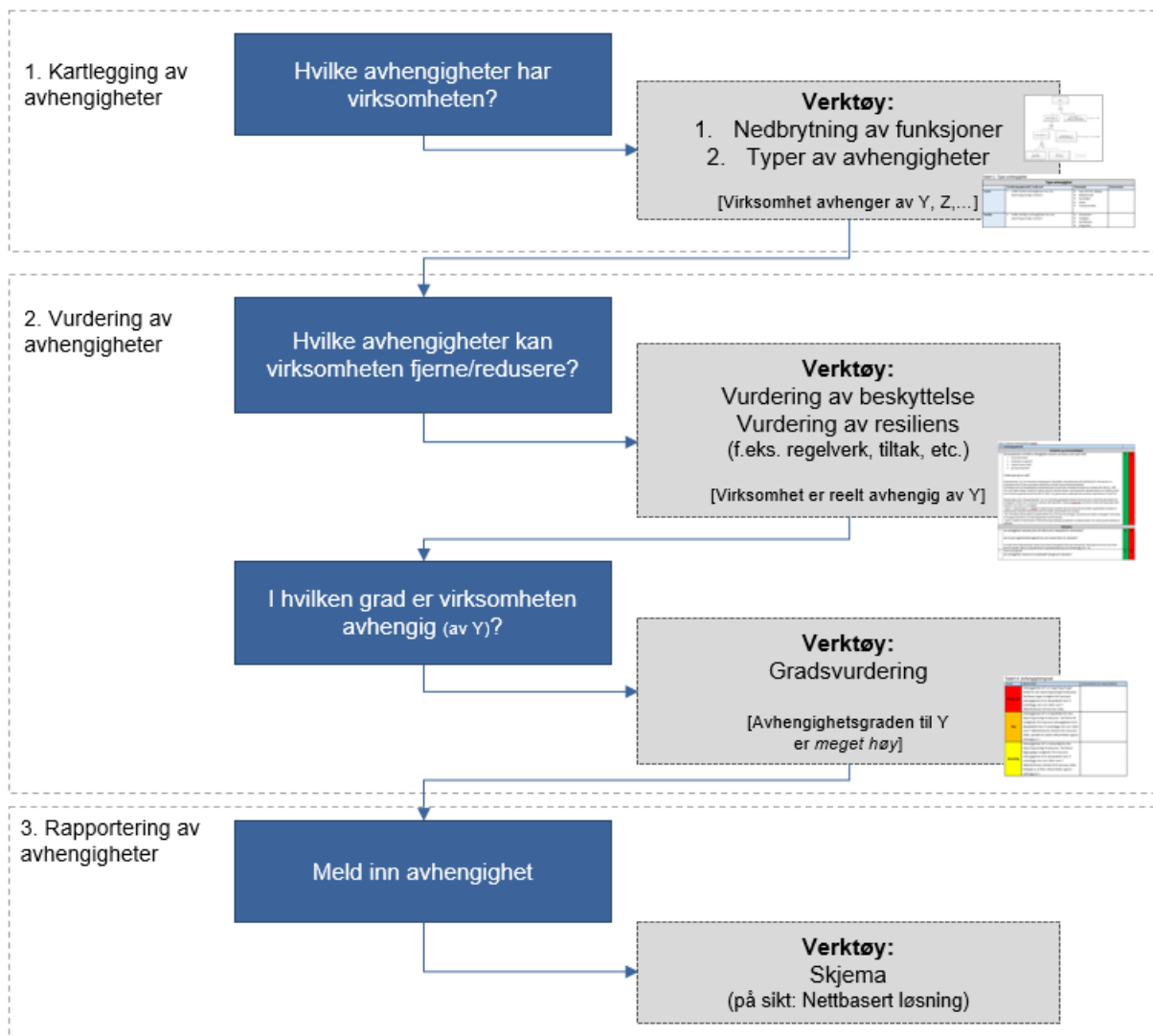
⁴ DSB (2020) – Risikostyring i digitale verdikjeder, s. 22

2. Prosess og metode

Figur 2 skisserer prosessen i virksomhetens arbeid med avhengigheter. Flytdiagrammet forutsetter at skjermingsverdig verdi⁵ eller aktivitet som har avgjørende betydning for grunnleggende nasjonale funksjoner er identifisert før kartleggingen av avhengigheter.

Kort sammendrag av kartleggingsmetode:

1. Identifisere avhengigheter
 - Nedbrytning av funksjoner, informasjonsinnhenting
 - Kartlegge virksomhetens avhengigheter – hvilke leveranser er virksomheten avhengig av for å opprettholde funksjon, ulike typer avhengigheter
2. Vurdere avhengigheter – opp mot beskyttelse og redundans, og grad av avhengighet
3. Rapportering av avhengigheter, med grad

Figur 2. Flytdiagram

⁵ Ref. virksomhetsikkerhetsforskriften § 2

Påfølgende delkapitler inneholder beskrivelser av stegene i Figur 2.

2.1. Steg 1 - Kartlegging av avhengigheter

Virksomheter som er underlagt sikkerhetsloven skal i henhold til § 4-2 kartlegge avhengigheter som en del av sin risikovurdering. Utgangspunktet for risikovurderingen, og dermed avhengighetsvurderingen, er de skjermingsverdige verdier virksomheten råder over eller den aktiviteten som er av avgjørende betydning for grunnleggende nasjonale funksjoner. Dette prosess-steget handler om å kartlegge avhengigheter, gjennom følgende:

- Nedbrytning av funksjoner, for å få oversikt
- Spørsmål og eksempler for ulike typer avhengigheter

2.1.1. Kartlegging av funksjoner

For å få oversikt over virksomhetens verdikjede og bestanddeler må virksomheten kartlegge sin *funksjon*. Kartlegging skal derfor avgrenses til å gjelde de avhengighetene som ved bortfall får direkte konsekvenser for virksomhetens understøttelse av grunnleggende nasjonale funksjoner. Det kan være formålstjenlig å dele opp funksjon i et hierarki.

2.1.2. Type avhengighet

Tabell 1 skal hjelpe virksomheten med å identifisere og beskrive ulike typer avhengigheter. Tabellen lister opp vurderingsspmåål og eksempler på fire typer avhengighet⁶; fysisk, stedlig, digital og prosessuell. Disse er ment å gi virksomheten en enklere måte for å beskrive identifiserte avhengigheter. Virksomheten kan ha flere avhengigheter beskrevet i de fire typene. Dette bidrar til en total oversikt av virksomhetens avhengigheter.

⁶ Kategoriene er basert på arbeid fra Petit, F et al. (2015). Analysis of Critical Infrastructure Dependencies and Interdependencies. Argonne National Laboratory, ANL/GSS-15/4, <https://publications.anl.gov/anlpubs/2015/06/111906.pdf>

Tabell 1. Type avhengighet

Type avhengighet		
	Vurderingsspmål / Lede-ord	Eksempler
Fysisk	<p>1. Hvilke fysiske avhengigheter har virksomheten?</p> <p>Fysisk avhengighet er når funksjonen er materielt avhengig av en ekstern kilde, f.eks. i form av fysisk tilførsel eller overføring av fysiske elementer for å kunne opprettholde sin funksjon.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Vann (til f.eks. kjøling) • Elektrisk kraft • Kjemikalier • Utstyr • Transportmidler
Digital	<p>2. Hvilke digitale avhengigheter har virksomheten?</p> <p>2.1 Digital avhengighet til:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Konfidensialitet • Tilgjengelighet • Integritet • Ytelse <ul style="list-style-type: none"> ○ Redusert kapasitet ○ Økt responstid ○ Ustabilitet ○ Geografisk begrenset bortfall <p>Digital avhengighet er når funksjonen er avhengig av elektronisk overføring av informasjon eller signaler fra en ekstern kilde.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Offentlige registre • Offentlige arkivsystemer • Prosesstyrings-systemer (f.eks. SCADA) • Kommunikasjons-system • Signalanlegg
Stedlig	<p>3. Hvilke stedlige avhengigheter har virksomheten?</p> <p>3.1 Er skjermingsverdig verdi lokalisert i nærheten av en eller flere andre skjermingsverdige verdier eller mulige skjermingsverdige verdier?</p> <p>3.2 Er skjermingsverdig verdi lokalisert i nærheten av verdier som er særlig utsatt for sikkerhetstruende virksomhet?</p> <p>3.3 Er skjermingsverdig verdi lokalisert i nærheten av noe (en bygning, en demning, en bro) som kan benyttes som angrepsvektor for å skade den skjermingsverdige verdien?</p> <p>Stedlig avhengighet er når funksjonen er avhengig av forhold ved omgivelsene, ved at en hendelse eller endring i nærområdet kan påvirke funksjonen.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Temperatur • Fuktighet • Samlokasjon • Omgivelser • Bygninger • Lager
Prosessuell	<p>4. Hvilke prosessuelle avhengigheter har virksomheten?</p> <p>Prosessuell avhengighet er når funksjonen er avhengig av en immateriell mekanisme, prosess, etc.</p>	<ul style="list-style-type: none"> • Handlinger • Beslutningstaking • Nøkkelpetanse

Resultatet er en oversikt over virksomhetens avhengigheter, som skal vurderes nærmere i neste steg. Dersom man ikke vet nok om hvilke avhengigheter virksomheten har, må man innhente informasjon. Informasjonsinnhenting kan gjennomføres ved å undersøke åpne kilder, befaringsundersøkelser, gruppediskusjoner, intervju, etc., for å sikre et tilstrekkelig informasjonsgrunnlag for vurderingene.

2.2. Steg 2 - Vurdering av avhengigheter

Sikkerhetslovens bestemmelser er knyttet til beskyttelsestiltak og skjerming mot sikkerhetstruende virksomhet og, som beskrevet tidligere, skal den ikke dekke alle samfunnsfunksjoner. For at riktige og relevante avhengigheter skal meldes inn til NSM og sektordepartement, må virksomheten først vurdere muligheten for å redusere avhengigheten og dermed redusere risikoen gjennom egne tiltak (f.eks. tiltak som øker resiliens). Der virksomheten ikke kan redusere avhengigheten gjennom

risikoreducerende tiltak (jf. sl § 4-3), skal dette meldes inn som avhengighet. Vurderingsspørsmål knyttet til dette er beskrevet i kapittel 2.2.1. Disse spørsmålene er til hjelp for å bl.a. å unngå uhensiktsmessig innmelding av virksomhetens allmenne avhengigheter, som virksomheten kan erstatte eller sikre seg gjennom f.eks. egenberedskap. Dersom det etter vurderingen foreligger en avhengighet som skal meldes inn, må den vurderes utfra *i hvilken grad* virksomheten er avhengig av den, beskrevet i kapittel 2.2.2.

2.2.1. Vurdering av beskyttelse og resiliens

Det er viktig å ha tiltak som både øker redundans (reell tilgang til alternativer) og resiliens (bl.a. motstandsdyktighet), slik at det gir bedre fleksibilitet i hvordan og med hvilke typer tiltak en funksjon skal opprettholdes.

Det er selve funksjonen som skal unngås redusert, tapt eller overtatt, ikke objektet eller infrastrukturen som sådan. Det betyr at virksomheten kan vurdere at tilstrekkelig redundans oppfyller kravet til at funksjonstap begrenses, eller at alternative løsninger i form av egenberedskap, som for eksempel tilstrekkelig nødstrømsaggregat, i tilstrekkelig grad vil avverge funksjonstap. Det er forskjell mellom, og komplementaritet i, beskyttelsestiltak («protective security») og tiltak som øker resiliens. Der *beskyttelse* tradisjonelt har omhandlet reduksjon av sårbarheter og fysiske sikkerhetstiltak, kan dagens risikobilde kreve mer grundige vurderinger rundt hvordan funksjoner (f.eks. infrastruktur) kan gjøres mer *resiliente* og kan opprettholdes, uavhengig av type trussel. Man kan si at beskyttelse (sikkerhetstiltak) er for kjente trusler, mens tiltak som øker resiliens og redundans er for å forhindre negative konsekvenser fra både kjente og ukjente trusler. Et fellestrekk ved høy resiliens er evnen til å respondere, overvåke, lære av og forvente hendelser⁷. Hensikten med å bruke begrepet i vurderinger av avhengigheter er å ivareta intensjonen om styrket nasjonal sikkerhet gjennom økt resiliens.

Tabell 2 inneholder vurderingsspørsmål som skal bidra til at det kun er avhengigheter som ikke virksomheten klarer å redusere til et akseptabelt nivå, som skal meldes inn. Spørsmålene skal fungere som et «filter» *før* virksomheten melder inn avhengigheten. I flere tilfeller vil det, iallfall delvis, være en vurdering av hvilken risiko som er *akseptabel* for virksomheten (jf. vsf 13 bokstav a). Det er i tråd med lovens generelle krav til virksomheten (f.eks. sikkerhetslovens kap. 4).

Tabellen har svaralternativer med fargekode. Det kan være vanskelig å svare klart ja eller nei på spørsmålene. Intensjonen er veiledning, og er ikke en streng kategorisk inndeling. «Grønne svar» vil trekke avhengigheten mot det som ikke skal meldes inn som avhengighet, mens «røde svar» vil indikere at det er riktig å melde inn avhengighet. Det er lagt inn eksempel og veiledende tekst på spørsmålene.

⁷ Se f.eks. FFI 2019 - Resiliens – hva er det og hvordan kan det integreres i risikostyring? Rapportnummer 19-00363 <https://publications.ffi.no/nb/item/asset/dspace:6458/19-00363.pdf>

Tabell 2. Vurdering av beskyttelsestiltak og resiliens

#	Vurderingsspørsmål		
Beskyttelse og motstandsdyktighet			
1.	<p>Kan konsekvensen av helt eller delvis bortfall av avhengigheten reduseres ved hjelp av andre typer tiltak?</p> <ul style="list-style-type: none"> • Forebyggende tiltak? • Skadebegrensende tiltak? • Tiltak for verifikasjon? • Gjenopprettingstiltak? <p>I hvilken grad og hvor raskt?</p> <p><i>F.eks. Hvor langt tid tar det før et bortfall har effekt? Har funksjonen evne til å raskt gjenopprette normaltilstand dersom hele eller deler av funksjonen blir påvirket av en hendelse? Kan virksomheten gjenopprette funksjon(er) dersom det skjer en sikkerhetstruende hendelse mot avhengigheten?</i></p>	Ja	Nei
Redundans			
2.	<p>Har avhengigheten redundans på en slik måte at det opprettholder forsvarlig sikkerhetsnivå?</p> <p><i>For mange samfunnsfunksjoner finnes egne sektorregelverk. Sektorregelverk kan ha krav som ivaretar behov for redundans.</i></p>	Ja	Nei
3.	<p><i>Dersom nei på spørsmål:</i> Kan avhengigheten reduseres til et akseptabelt nivå gjennom redundans?</p> <p>På hvilken måte?</p> <p><i>Ref. virksomhetsikkerhetsforskriften § 13 bokstav d.</i></p> <p><i>Alternativer/redundans:</i> Med alternativer menes her det som ofte kalles redundans i risikostyringssammenheng. En vurdering av redundans vil ta utgangspunkt i en undersøkelse av hvilke alternative løsninger som finnes ved bortfall av noe (f.eks. infrastrukturen). Dette kan dreie seg om intern redundans, ved at et annet delsystem eller anlegg kan ta over ved bortfall, eller eksternt redundans ved at et annet system kan overta hele eller store deler av funksjonen til det som har falt bort (definisjon fra DSB (2016) – Samfunnets kritiske funksjoner (v. 1.0)).</p> <p><i>F.eks. alternative steder for å opprettholde funksjon, alternative metoder for å opprettholde funksjon, reservekapasitet/lagring, koordinering, etc.</i> <i>Er det mulig å erstatte en leverandør med en annen leverandør? Har virksomheten tilgang til mer enn en kilde for leveranse som opprettholder funksjon?</i></p>	Ja	Nei
4.	<p><i>Dersom redundans er etablert:</i> Er redundans reell (og ikke falsk)?</p> <p><i>Falsk eller svekket redundans: Begrepet beskriver tilsynelatende redundante løsninger som deler sårbarheter lenger ned i verdikjeden (ref. Risikostyring i digitale verdikjeder, DSB, 2020, s. 14). Dette er også det samme som prinsippet om uavhengighet mellom sikkerhetstiltak, jf. vsf § 15 bokstav d.</i> <i>Ved opprettelse og/eller bekreftelse av redundans, bør virksomheten ha best mulig kjennskap til leveransekjedene til redundans.</i></p>	Ja	Nei

	<p><i>Redundansen kan ha egne avhengigheter som ikke er kartlagt. Dermed vil det tilsynelatende virke som at virksomheten har sikret redundans, men denne vises å være falsk. Virksomheter bør derfor sikre at redundansen ikke har avhengigheter som kan påvirke dets tjeneste eller leveranse.</i></p>		
--	--	---	---

2.2.2. Vurdering av grad

Tabell 3 brukes for å vurdere grad av avhengighet. Grad av avhengighet er et viktig element for å kunne prioritere og vurdere virksomheter og funksjoner i en nasjonal og sektoriell oversikt.

Vurderingene fra Tabell 2 er grunnlaget for gradsbedømmingen.

Tabell 3. Avhengighetsgrad

Grad	Beskrivelse
Meget høy	Avhengigheten til [avhengighet Y] er meget høy for funksjonen, fordi det finnes ingen mulighet til å redusere avhengigheten til et akseptabelt nivå.
Høy	Avhengigheten til [Y] er høy for funksjonen fordi det finnes få muligheter til å redusere avhengigheten til et akseptabelt nivå.
Betydelig	Avhengigheten til [Y] er betydelig for funksjonen fordi det finnes tilgjengelige, men krevende muligheter til å redusere avhengigheten til et akseptabelt nivå.

*Nivå «Lav» eksisterer ikke i tabellen, siden det er kun de avhengighetene av betydning som skal rapporteres

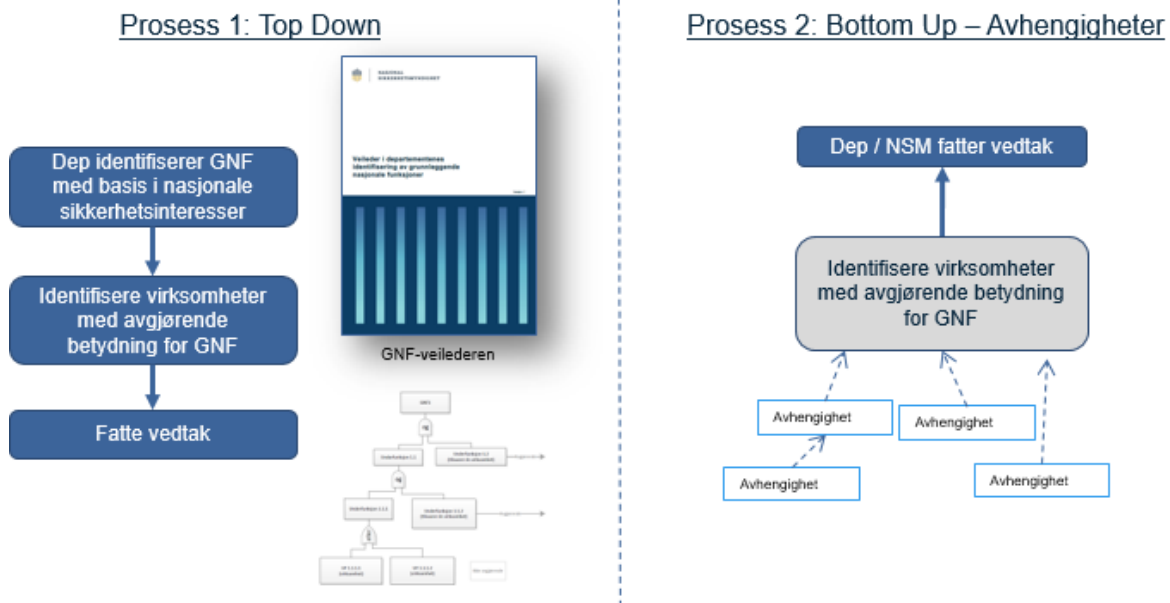
2.3. Steg 3 - Rapportering av avhengigheter

Kun avhengigheter som virksomheten ikke har gjort uavhengig av, og som er kritiske for opprettholdelse av virksomhetens funksjon, skal rapporteres inn. Virksomheten rapporterer avhengighet til eget sektordepartement og NSM. Se Vedlegg - Skjema for rapportering av avhengigheter.

Dersom avhengigheten er i en annen sektor, kontakter departementet som mottar skjemaet det ansvarlige departement for avhengigheten. Hvert enkelt departement har dialog og kontakt med underlagte virksomheter i egen sektor.

3. Videre håndtering av avhengigheter

Arbeidet med avhengigheter supplerer departementenes prosess med å identifisere GNF. Figur 3 er ment å illustrere to prosesser i loven; «prosess 1» representerer top-down-identifisering, gjennomført av departement og skissert i GNF-veilederen, mens «prosess 2» representerer en bottom-up prosess hvor avhengigheter rapporteres, systematiseres og danner grunnlag for ev. ytterligere vedtak om virksomheter som møter kriteriene for å være av avgjørende betydning for GNF etter sl §§ 1-3 og 7-1.

Figur 3. To prosesser i sikkerhetsloven

Avhengigheter som rapporteres inn håndteres gjennom dialog mellom departementer og NSM. Innrapporterte avhengigheter vil systematiseres i en nasjonal oversikt for NSM, og i sektorielle oversikter for departementene, over både virksomheter og skjermingsverdige verdier. Oversikten vil danne grunnlag for bl.a. identifisering av virksomheter og vedtak etter lovens §§ 1-3 og 7-1 (ref. også prosess 2 beskrevet i 1.1).

En virksomhet man er avhengig av vil ikke nødvendigvis automatisk bli underlagt sikkerhetsloven. Avhengigheten må kvalitativt og/eller kvantitativt *kvalifisere* som vedtaksgrunnlag etter sikkerhetsloven (jf. § 1-3). Det kan for eksempel være mange-til-én avhengighet, grad av avhengighet osv. I tillegg kan det være formålstjenlig å underlegge virksomheter det er innrapportert avhengigheter til sikkerhetsloven dersom virksomhetene er særlig utsatt for sikkerhetstruende virksomhet. Dette kan variere over tid, med endringer i trusselbilde, utvikling av ny teknologi og løsninger, etc. Det er av nasjonal interesse å identifisere de riktige avhengighetene slik at tiltak som reduserer sårbarheter kan settes inn. En felles metode for virksomhetenes arbeid med avhengigheter er et viktig steg i den retningen.

Vedlegg - Skjema

Skjema for innrapportering av avhengigheter. *OBS: vurder behov for sikkerhetsgradering.*

Om virksomheten som rapporterer avhengighet	
1.	<p>Virksomhet som rapporterer avhengighet:</p> <p>Navn på virksomhet Org.nr. Kontaktinformasjon (telefonnummer, e-post)</p>
2.	<p>Ansvarlig departement:</p> <p>Jf. sikkerhetslovens § 2-1</p>
3.	<p>Grunnleggende nasjonal funksjon:</p> <p>(og ev. underfunksjon)</p>
Om virksomheten man er avhengig av	
4.	<p>Navn på virksomheten man er avhengig av:</p> <p>Navn, adresse, org.nr. på virksomhet man er avhengig av.</p>
5.	<p>Har virksomheten utenlandsk eierskap?</p> <p>Ev. hvilket land? <i>(Spørsmål besvares dersom man har informasjon om slike forhold)</i></p>
6.	<p>Er virksomheten (særlig) utsatt for sikkerhetstruende virksomhet?</p> <p>Sikkerhetstruende virksomhet: tilsiktede handlinger som direkte eller indirekte kan skade nasjonale sikkerhetsinteresser</p> <p><i>(Spørsmål besvares dersom man har informasjon om slike forhold)</i></p>
Om avhengigheten	
7.	<p>Navn på avhengighet:</p> <p>F.eks. «Leveranse av ... til ...». Vær så konkret som mulig.</p>
8.	<p>Type avhengighet:</p> <p>Fysisk / Stedlig / Digital / Prosessuell, jf. håndbok</p>
9.	<p>Grad av avhengighet:</p> <p>Grad: Betydelig / Høy / Meget høy, jf. håndbok. Beskriv hvordan virksomheten er avhengig.</p>

**Nasjonal
sikkerhetsmyndighet**

Postboks 814
1306 Sandvika

postmottak@nsm.no
www.nsm.no